

א) [סוטה ל"ג, ג] לקמן ס"ד; א) מדות פ"ג מ"א, ט' ע"ב; ממחית א"ל, ט' לקמן ס"ב; ו) חגיגה י"ב, ו' ש"ך למתני' לקמן דף ס"ד; ועיי' בשנינו גוסי' א"ת א' ואת' .

הגהות הב"ח

א) גבי' נמלא פורה על אמה יסוד ועל אמה סובב: ב) שם ומפול מלגן. ג) ש"ך ועיי' בסוטה דף מה ע"א: ד) רש"י ד"ה ואת' ומנאל ס"ו ומשיבו וכו' יסוד הק"ד ומיבת ובלג אמה על סובב נמק':

שינויי נוסחאות

א) כש"מ ובי"ש טקס נטל את הראש והקוף בית מליקתו למיבת. ובתה"י ל"מ נוס' זה, ואפשר שהקופים קרית הש"י: ב) מדבחה מקום קרית (שפ"ב): כ"ח וק' ור"ב, [כ"ד וילג' א"ת] כש"מ מקום דמים. והוא עשית כי א"ת שמת"י: ג) כש"מ ובי"ש ד"ו וכוונד, ולפניו ע"פ כ"ח ועיי' ש: ד) מיבת מקום נמק' (ש"ס וכתה"י: ה) ל"ל שהוא ל' קטנות וסיד וזפת וקניית (כתה"י: ו) מיבת וכי תימא כונת מורה מש"כ בזה: ז) כ"ו ודוד סובב (כתה"י: ו"ט): ח) כש"מ טקס וגבהו אמה: ט) קטנות וסיד וזפת וקניית (כתה"י: י) מיבת וכי תימא לת"ל כש"מ ודב"ה, וכ"מ מנש"י (כש"מ): י"א) וז"ל מנה כש"מ: י"ב) מרמה כ"י מקוף מחובר לז"ל (ש"ס): י"ג) א"ת א"ה ועי' מקס"י: י"ד) נוספל הוא על (כתה"י: י"ה) אמה (ש"ס): י"ו) ל"ל המזבח (כתה"י: י"ז): י"ז) כ"ל טקס דיבור מקום המקדש לדמים. י"ח) היסוד היה בכל המזבח אך הדמים אין ניתנין רק בחלקו של בנימין. היסוד (ש"ס ובי"ש): י"ט) דהנה (בי"ש): י"ז) ל"ל רביעי (ש"ס): י"ח) ל"ב ומצד מערב ל"ב אבל (כתה"י: י"ט): י"ח) ל"ל לקמן (ש"ס): י"ח) ופוד"ר הוא (ש"ס): י"ב) ל"ל יסוד (ש"ס): י"א) ל"ל וקשיא לרב דאמר בבבין כלומר שברוח דרומית וברוח מזרח לא היה שם יסוד בני והבא משמע שיהיה שם יסוד בני. והק"ד ומי"ד א"ת (ש"ס ובי"ש): י"ב) ל"ל הוא כש"ב (ש"ס): י"ג) ל"ל האבנים שנגנזו הבליטה (ש"ס): י"ד) מיבת בה נמק' (ש"ס וכתה"י): י"ה) ל"ל וממלאו (ש"ס): י"ו) ל"ל אבר ניתנין (ש"ס): י"ז) ל"ל האבנים שנגנזו הנמצאת כניסותו אמה היסוד בולט אמה על סביב. היסוד ומי"ד והחוד ומביא כ"ו (בי"ר) ובי"ז כ"ב"ש (ש"ס): י"ח) וכ"ה כני"מ וק' ור' ז': ל' הדם ליסוד מולא קתני כ"ו ל"ל (שפ"ב): י"ח) הדם קרי ליה יסוד (כ"פ): י"א) דלא היא אורבע קרנות כחטאת משום דטעונה יסוד הא חשבתינן ליה יסוד לענין דמים (בי"ש ובי"ש): י"ח) מ"ד: י"ב) העוף ועולה העוף א"ר דמו בכלי ועוד דלא היה בו שירים כיון דבעי מוציו ועוד דבמתני' (ש"ס): י"ח) ק"ל היינו דוקא בבהמה דתביב בקרא (ש"ס): י"ח) ל"ל דביקין (בי"ש): י"ח) ל"ל אם כן חול הוא לענין קדושת מזבח ומשיבו וכו' (ש"ס): י"ח) ולפניו ע"פ בה"ב: י"ח) דמתניא לרב דתניא ל"ל (ג"ל): י"ח) ל"ל לחות כמו הר"ם (בי"ש): י"ח) (ש"ס):

איזהו מקומן פרק חמישי זבחים

חופף. כמו נזיר חופף ומפספס (שבת דף ט"ז) דפרוט"ר דגרנטו"ר **בלע"ו** כאלם המחשב ודואג: **ומנדי**. שמי סימנין ולא כחטאת שהיא בסימן אחד ולקמן יליף לה צפרק קדשי קדשים (דף ס"ה): **וממלא מדמה** .^[א] (ומקיף מחבר כמו אין מקיפין שמי חביות (ב"ב דף ט"ז): דוחק בית מליקתו לקיר והוא מתמלא ע"י דוחקו צקיר. ולקמן [ס"ד]: אמרינן שעל קרן מזרחית דרומית היא נעשית ואי אין לה יסוד נמלא כשהוא מולקה בצאור היא נמלקת והדס נופל לארץ לאיצוד וא"ת נופל ^[א] על הסובב שהרי למעלה היא נעשית הא קתני התם עשאה למטה מרגליו למה אמת כשרה ללא קפיד אלא אלמעלה מן החוט: **צאוריא בעלמא קעביד**. בתמיה: **אימר קך וכו'**. ואיכא למימר למעלה מג' דלאו קרקע הוא עשוי כמין בליטה קטנה כנגד אותה הקרן לקבל זה דס עולת העוף שלא יפול לארץ וקיר מוצח מיקרי אצל יסוד לא מיקרי להכשיר הקרן למתן דמים הריכין ליתנן כנגד היסוד שאין יסוד אלא המיוסד בצרף: **רב אמר צננין**. צקן דרומית מערבית צנו היסוד אמה בצורך הדרוס וחדלו להס כל הדרוס וכל המזרח עד אמה סמוך לקרן פנויית מזרחית כדאמרן (לקמן) **אורב צמורה אמה וצדרוס אמה: נוי אומר** .^[ב] **צדמים**. יסוד היה על פני כל המזרח ^[ג] אצל לא נותנין דמים בחלקו של יהודה: **יסני מוצבא**. צנינא גופיה נשמע: ^[ד] **אורב** **זופס: צמורה אמה**. ובמקלוע צפויית מזרחית משוך לצד מזרח אמה ולא יתיר כמו שז"ל למעלה קשיא ללוי דהא ^[ה] צנינא משמע: **על שלשים ושסוסי**. קשיא לרב דמשמע ריבוע היה: **מן הצד**. לאו בצרבעת רבעין ^[ו] חקשיב אלא מנד צפון היה ל"ב ^[ז] אצל מזרח ודרוס לא היה אלא ל"א על ל"א דקרן דרומית מזרחית חסרה לה אמה לדרוס ואמה למזרח: **נמלא פורה על אמה יסוד ועל אמה סובב**. ולקמן ^[ח] הוא צפרק קדשי

גד.

וא"י אמרת לא היה לו יסוד באוריא בעלמא קעביד. בתמיה דלקמן (דף ס"ד): אמרי' שעל קרן מזרחית דרומית היא נעשית ואי אין לה יסוד נמלא כשהוא מולקה בצאור היא נמלקת והדס נופל לארץ לאיצוד וא"ת חסר תאמר נופל הוא על הסובב שהרי למעלה היא נעשית הא קתני התם עשאה למטה מרגליו ואפילו אמה אמת כשרה ללא קפיד אלא למעלה מן החוט כך פירש צקונטרס ונראה שלא היה כתוב צהר צרייתא שירי הדס היה שופך ליסוד גדלל מדקדק צקונטרס אלא מהא שהדס הולך לאיצוד וקשה דאס כן הוה ליה לאקשויי ממתני' דקדשי קדשי' (שם ס"ד): דמתן צה לו לקרן דרומית מזרחית היה מולק ראשה כ"ו וצרכו ספרים גורסין כאן שירי הדס היה שופך ליסוד ^[א] ומפרש ה"ר חיים דודאי גרסי' ליה ומכא זה פריך דעל כרחין לאותו קרן שמולק שם היה שופך שירי הדס ^[ב] קרי לה יסוד גדלל קתני שהיה הולך לקרן דרומית מערבית שהיה צו יסוד לשפוך שירים ועוד דלקמן פ' קדשי קדשים (גם זה שם) מפרש שעושה אותה צאומה קרן לפי שהוא קרוי ציבת הדשן ויכול לזרוק משם ומראה ונזלה וא"ת היה זקוק לילך לקרן אחר לשפוך שירים מה היה מרויח כיון שהיה צריך לחזור ואין לומר דלאחר זריקת מוראה ונזלה היה הולך לשפוך שירים דא"ת היה מאחר כל כך היה דס כלה אלא על כרחין צקונתו היה שופך ליסוד ולכן פריך ואי אמרת לא היה לה יסוד צאוריא בעלמא קעביד ומשיבו אימר כן התנו אוריא דצנימין ועשו כמין בליטה ועל אותה בליטה היה שופך שירים ומיהו קשה דאי חשיב יסוד לענין שאר דמים נמי יחשב יסוד וי"ל דלא חשיב יסוד אלא לענין דמים הניתנין למעלה מחוט הסיקרא אצל לענין דמים הניתנין למטה אי מכשרת ליה להווא קרן זימנין דלתי למיתב תחת אותה בליטה ונמלא נותן תחת היסוד אצל דמים העליונים לעולם הס למעלה מן הבליטה ומיהו קשה דא"ת כן היכי

ממעט הכא עולה דלא ^[א] הוה ארבע קרנות כחטאת משום דטעונה יסוד לענין דמים העליונים ונראה לרבינו תם דלא גרסינן שירי הדס היה שופך ליסוד דשופך משמע מן הכלי גדלל מני מתמנה ליסוד דקתני גזי חטאת העוף ^[ב] ועוד דצמתי' דלקמן פרק קדשי קדשים (דף ס"ד): קתני כחטאת העוף שירי הדס ובעולת העוף לא מני משמע דלית ליה שירים והא דמצינן לעיל שירים בכל הקרנות היינו ^[ג] לצד מעולת העוף וכיון ^[ד] דנעשית מצאומה מה לנו צמה שהדס נופל אחר כך לארץ והולך לאיצוד דכל דמים נמי לאחר שנשפכו ליסוד הולכין לאיצוד אחרי כן ועוד כשמתרין כך התנו אוריא ופירש צקונטרס שהיה עושה כמין בליטה צמזמ לקבל דמים היה לו להש"ס לפרש זה ונראה לר"ת דפריך ממליקה עלמה דבעי בראשו של מוצח דומיא דהקטרה כדלקמן ואי עביד ליה צאור דיהודה א"ס כן ^[ה] אינה עולה לקדשי מוצח ומשיבו דאוריא דצנימין וקדיש האוריא בקדושת מוצח ואף על גב דהקטרה צאור אי אפשר לא חייש אלא צהא דליהו קדושת מוצח ומיהו למאן דאמר (לקמן דף ט"ה) אין עושין מערכה על גבי סובב נראה דמליקה נמי לא מהניא התם אף על גב דקדוש בקדושת מוצח והכא איירי למאן דאמר עושין מערכה על גבי סובב: **רב** אמר בבב"י. אף על גב דלמטה לא היו רבוע למעלה במקום המערכה היו רבוע וקשה ק"ת לישנא דמתני' ^[ו] לרב דמתן במסכת יומא (דף ט"ז). דלרעוה יוא"ה מחלקו של יהודה וכנסק לחלקו של צנימין וזה מוצח צנו משמע שהיה צה מצנין: **מפולמות**. ^[ז] כגון דגים מפולמין פרק אין קרין (ב"ב ס"ד):

זה ק"ר ממנו שמי אמות על שמי אמות נמלא האמצעי בולט מתחת העליון אמה בכל כ"ד: **מקום המערכה**. כלומר ראש המוצח: **וחזור ומציא מלגן של אמה כו'**. ומושיבו צוית המוצח מלמעלה. קתני מיהא מלגן התחמון של ל"ב על ל"ב אלמא יסוד בולט צו מד' רוחמיו:

עין משפט
גד מצוה

לו א מ"י פק' ו' מהלכות מע"ק הלכה כ': לח ב מ"י פ"ב מהלכות בית המדרש הלכה י': לג ג מ"י שם הלכה ה': לד ד מ"י שם הלכה טו':

תורה אור השלם

1. לבנימין אמר ידיו וידיו ישבן לבטח עליו חפף עליו כל היום וכו' בחפף שבו: דברים לג, יב

מוסף רש"י

חופף. כלשם המתחבק ממתן שאינו משגי תאומו (יחז"ל). אלס הנלעזר חופף ומתחבק בצנדי, לזון שפשוף' כמו מזר חופף ומפספס (מ"ה"ה כ"ו) אושפויכן להקב"ה. שהיה הארון נתון מחלקו (שם ש"ס). צנית קדשי הקדשים בניו מחלקו (סו"ה ט"ז) ממול ערפה. ערפה גובה הרגל, מול ערפה למטה לצד האגפים, מול הרגלה את העורף: ומבדיל. צניו סומנין כדיליף כה"ל שמועין (לקמן ס"ד): נמצא פורה כ"ו. ומניע לנאש המונע (לקמן ס"ב): מפולמות. לזון לתלות (תרגי"ל י"ב):

לעני רש"י

דפרוט"ר דגרנטו"ר. דפרוט"ר דגרנטו"ר. לשפוף לחטט. אנשטר"א אישטר"א. מוקד. כיריים. פולמ"ר פלומ"ר. לכסות. למשוח בעופרת. אישפריד"ר דישטפריד"ר. לערבב (בבול):